

**СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК-ИЙН
БЕТОН ЗУУРМАГИЙН ҮЙЛДВЭРИЙН
2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**
(Дархан-Уул аймаг, Дархан сум)

Улаанбаатар хот
2025 он

АГУУЛГА

ОРШИЛ IV

БҮЛЭГ 1. ҮЙЛДВЭРИЙН ТАНИЛЦУУЛГА..... 1-5

1.1	КОМПАНИЙН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ	1-5
1.2	ҮЙЛДВЭРИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	1-5
1.2.1	Үйлдвэрийн байршил, орчны тойм зураг	1-5
1.2.2	Үйлдвэрийн байгууламж	1-5
1.2.3	Үйлдвэрийн хүчин чадал	1-6
1.2.4	Бүтээгдэхүүний найрлага/орцын мэдээлэл	1-6
1.2.5	Үйлдвэрийн үндсэн түүхий эд	1-7
1.2.6	Бетон зуурмагийн нэмэлт бодисын шинж чанар, хор аюул	1-8
1.2.7	Бетон зуурмагт нэмэлт бодис хийхийн давуу тал	1-9
1.2.8	Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж	1-9
1.3	ҮЙЛДВЭРИЙН ДЭД БҮТЭЦ	1-9

БҮЛЭГ 2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 2-10

2.1	СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-11
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт		2-11
2.1.1	Хөрсөн бүрхэвч, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	2-12
2.1.2	Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	2-14
2.2	ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	2-14
2.3	ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	2-15
2.4	ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	2-15
2.5	ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	2-16
2.6	ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	2-19
2.7	УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	2-24

ДҮГНЭЛТ А

ХАВСРАЛТ МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ В

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1-1.	Бетон зуурмагт хэрэглэгдэх материалууд	1-7
Хүснэгт 1-2.	Бүтээгдэхүүний онцлог	1-8
Хүснэгт 1-3.	Тоног төхөөрөмжийн техникийн үзүүлэлт	1-9
Хүснэгт 2-1:	2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын хураангуй	2-10
Хүснэгт 2-2.	Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт	2-11
Хүснэгт 2-3.	Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт	2-13
Хүснэгт 2-4.	Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт	2-13
Хүснэгт 2-5.	Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт	2-14

Хүснэгт 2-3. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	2-16
Хүснэгт 2-4. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	2-17
Хүснэгт 2-10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилт	2-19
Хүснэгт 2-9. Уурхайн орчимд хийсэн агаарын хэмжилтийн үр дүн.....	2-19
Хүснэгт 2-10. Уурхайн орчимд хийсэн агаарын тоос, тоосонцрийн үр дүн	2-20
Хүснэгт 2-12. Агаарын хэмжилтийн дүн, 8-р сар	2-21
Хүснэгт 2-13. Уурхайн талбайгаас авсан хөрсний дээжийн хариу	2-22
Хүснэгт 2-11. Бетонон зуурмагийн үйлдвэрийн талбай орчимд бүртгэгдсэн ургамлын жагсаалт	2-23
Хүснэгт 2-12. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	2-24
Зургийн жагсаалт	
Зураг 1-1. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн байршил.....	1-5
Зураг 1-2. Ажилчдын байр	1-6
Зураг 1-3. Химийн бодисын агуулах.....	1-6
Зураг 2-1 Тээврийн хэрэгслүүдийн оношилгоонд хамрагдсан байдал	2-12
Зураг 2-2. Тоосжилт бууруулах зорилгоор усжилт хийж буй	2-12
Зураг 2-3 Орчны цэвэрлэгээ хийгдэж байна	2-13
Зураг 2-4 Цэвэрлэгээ хийгдэж буй үйл явц	2-13
Зураг 2-5. Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний биелэлт.....	2-15
Зураг 2-6. Зулзаган гол орчмын тариалсан модод.....	2-15
Зураг 2-7. ХАБЭА сургалтад хамрагдаж буй явц	2-16
Зураг 2-8. Үйлдвэрийн галын хор болон галын аюулгүй байдлын дүгнэлт	2-16
Зураг 2-9. Хог хаягдлын тээвэрлэлтийн хураамж бичиг	2-17
Зураг 2-10 Аюултай хог хаягдлын бүртгэлийн дэвтэр.....	2-17
Зураг 2-11. Хогийн цэг түүний ойр орчимд цэвэрлэгээ хийж буй явц	2-17
Зураг 2-12. Хог хаягдлыг ангилан цуглуулах сав, хогийн цэг.....	2-18
Зураг 2-14. Агаарын чанарын хэмжилт, 8 сар	2-21
Зураг 2-15Хөрсний дээжлэлт, карьер орчим	2-22
Зураг 2-16. Ургамлын мониторинг хийж буй явц	2-23
Зураг 2-17. Мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажилчдад ХАБЭА сургалт зохион байгуулж буй	2-25
Зураг 2-14 Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдсан хуудас.....	2-25
Зураг 2-15. Ажилчдад сургалтад хамрагдаж буй байдал	2-26

ОРШИЛ

Сонголон Хайрхан ХХК нь Дархан-Уул аймаг, Дархан сум Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаандаа 2022 онд БОННУ тайланг байгаль орчны үнэлгээ, зөвлөх үйлчилгээний Баялаг Эко ХХК-аар хийлгэж, БОАЖЯ-аар батлуулсан бөгөөд улмаар 2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулсан.

Тус 2025 оны БОМТ-нд тусгагдсан байгаль орчныг хамгаалах болон хяналт шинжилгээний ажлуудыг хийж гүйцэтгэн энэхүү биелэлтийн тайланг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29 –ний өдрийн А/618 тоот тушаалын 4.1-т заасны дагуу Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журмын дагуу боловсрууллаа.

БҮЛЭГ 1. ҮЙЛДВЭРИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

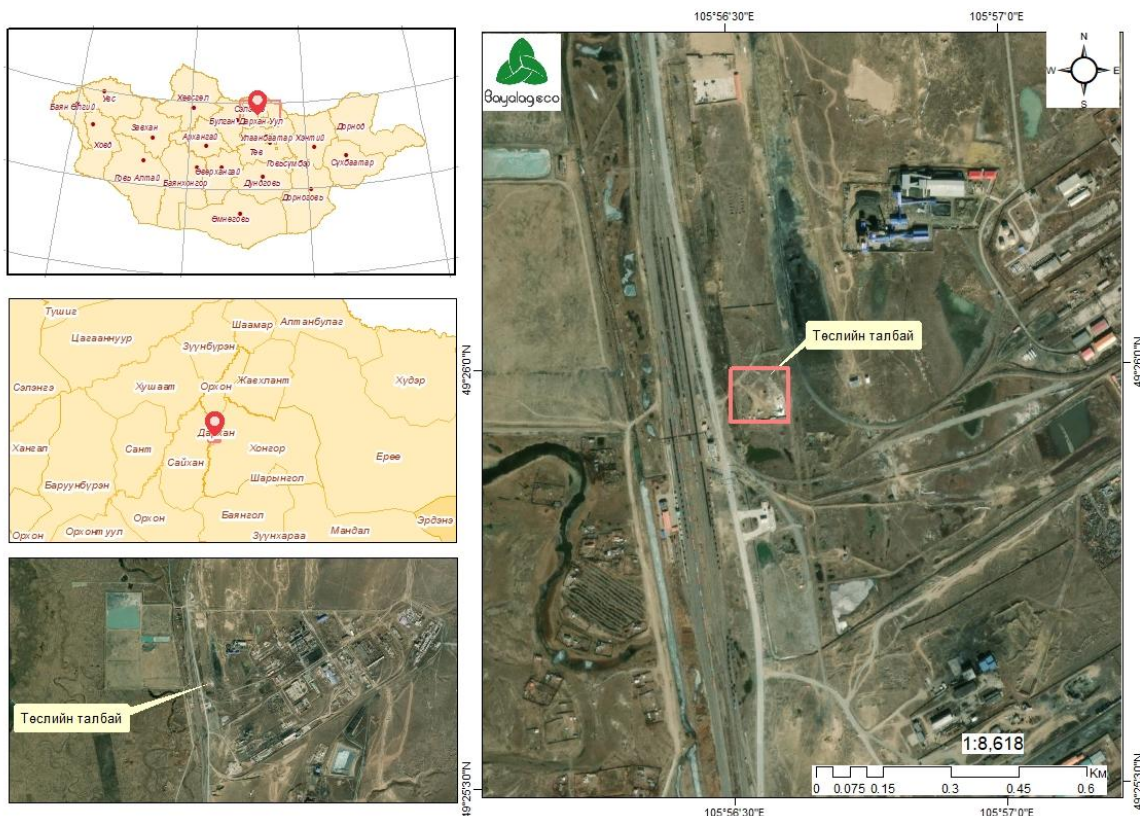
1.1 КОМПАНИЙН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

Төслийн нэр	Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Бетон зуурмагийн үйлдвэр
Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуй нэгж байгууллага	- Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр: Сонголон Хайрхан ХХК - Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011179051 - Регистрийн дугаар: 5276764 - Хаяг: Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 13-р баг - Утас: +976 98009669 +976 99220394 - Цахим шуудан: songolon_h@yahoo.com

1.2 ҮЙЛДВЭРИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

1.2.1 Үйлдвэрийн байршил, орчны тойм зураг

Сонголон Хайрхан ХХК-ийн бетон зуурмагийн үйлдвэр нь Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын нутагт байрлана. Төслийн талбайн хэмжээ 0.8664 га бөгөөд байршлыг Зураг 1-1-т тусгав.

Зураг 1-1. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн байршил

Сонголон Хайрхан ХХК нь Талын торгон зам ХХК-аас нэмэлт бодис хадгалах агуулахыг түрээслэн ажилладаг.

1.2.2 Үйлдвэрийн байгууламж

Тус үйлдвэр нь оффисын зориулалттай контор, 369 м² байр, үйлдвэрлэлийг шууд удирдан хянах 16 м² байр зэргээс бүрдэнэ.

Зураг 1-2. Ажилчдын байр

Зураг 1-3. Химийн бодисын агуулах

1.2.3 Үйлдвэрийн хүчин чадал

Сонголон Хайрхан ХХК нь чанарын шаардлага хангасан бетон зуурмагийн өвөл зүны нэмэлт бодисыг Талын торгон зам ХХК-тай гэрээ байгуулан худалдан авч, үйл ажиллагаандаа ашигладаг.

Бетон зуурмагийн үйлдвэр нь жилд дунджаар 45 тн химийн нэмэлт бодис хэрэглэдэг. Бетон зуурмагийн үзель нь цагт 90 м³ бетон зуурмаг зуурах хүчин чадалтай бөгөөд уг үйлдвэрт 4 хүн ажилладаг.

1.2.4 Бүтээгдэхүүний найрлага/орцын мэдээлэл

Бетон зуурмагийн зохистой найрлагыг цементийн анги, дүүргэгчийн шинж чанар, нэмэлтийн төрлөөс хамааруулан тухай бүр зохицуулан сонгодог бөгөөд C7.5-C40 ангийн M100-M500

маркийн хооронд бетон зуурмаг үйлдвэрлэдэг. Үүнд бетон зуурмагийн анги, маркаас хамаарч 1 м³ бетон зуурмагт ус цементийн харьцаа 0.35-0.53 байх ба 980-1100 кг элс, 740-840 кг дайрга, 160-195 л ус, 260-550 г цемент, 2.6-5.5 г нэмэлт бодис тус тус хэрэглэдэг.

1.2.5 Үйлдвэрийн үндсэн түүхий эд

Түүхий эд материал цементийг цементвоозор тээвэрлэн зуурмагийн үзелийн цементийн силосонд шахна. 7 хоногийн нөөцтэйгөөр үйл ажиллагаагаа явуулна. Элсийг тусгайлан зассан бетондсон талбайд буулгаж хадгална. Хайрга дайргыг тусгайлан зассан зориулалт бүхий бетондсон талбайд фракц фракцаар нь ангилан буулгаж хадгална. Ойролцоогоор 100,000 м³-ийн нөөцтэйгөөр үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд зохицуулалт хийдэг байна.

Үйлдвэрлэлийн үндсэн түүхий эд болох цементийг Хөтлийн “Цемент-Шохой” ТӨХК-иес тусгай зориулалтын цементвоозор тээвэрлэж авдаг. Цемент хадгалах 150 тонны багтаамжтай 2 ш, 120 тонны багтаамжтай 1ш силостой мөн 3000-4500 м³ элс болон дайрга агуулах талбайтай. Дүүргэгч материал болох 0-5 мм элс, 10-20 мм дайргыг өөрийн компанийн элсэн карьер болгон бутлан ангилж боловсруулах үйлдвэрээс авдаг.

Хүснэгт 1-1. Бетон зуурмагт хэрэглэгдэх материалууд

№	Материалын нэр	Тоо хэмжээ	Нийлүүлэгч	Сарын хэрэгцээ
1.	цемент	П-42,5	Хөтөл “ЦШ” ХК	2000 тн
2.	хайрга, дайрга	5-10,10-20 мм	“Сонголон хайрхан”ХХК карьер	4000 м ³
3.	элс	0-5 мм	“Сонголон хайрхан”ХХК карьер	3000 м ³
4.	Нэмэлт	Уян налархайжуулагч, усны орц багасгагч	“Талын торгон зам” ХХК	14 тн

Дүүргэгч материал: Дайрганы ширхэгийн хэлбэр нь үндсэн чулуулгийн төрөл, бүтэц болон бутлах төхөөрөмжийн төрөл, ажиллах зарчмаас хамаарна. MNS 0390:1998, MNS 0392:2014 стандартуудын шаардлага хангасан дайрга байх ба энэ тохиолдолд нимгэн үзүүрлэг хэсэг нь 15%-ийн бага буюу 2-5 %-ийн хооронд байдаг. Элсний ширхэгийн модуль нь >2.5 >3.0 байдаг бол 2.68 (том ширхэглэлтэй элс) тоос шавар шорооны хольц 0.4 %-иас ихгүй байдаг.

Элс: бетон зуурмагт хэрэглэгдэх элс нь 2.5 мм-с 0.14 мм хүртэл шигшүүрээр шигшигддэг бөгөөд MNS 0392 :2014 стандартын шаардлага хангасан элс юм.

Нэмэлт бодис: Бетоны физик- механик чанар (дундаж нягт, бат бөх, удаан эдэлгээт чанар, ус-хүйтэн-хортой үйлчлэл тэсвэрлэх чанар гэх мэт) зэрэг үзүүлэлтүүдийг тохируулах, цемент хэмнэх гэх мэт олон зорилгоор бетонд янз бүрийн нэмэлтийг цементийн жингийн тохирох хувийг нэмнэ. Бетон зурмагт хэрэглэгдэх нэмэлт бодисыг эрдэс гаралтай болон химийн гаралтай нунтаг нэмэлтүүд гэж хоёр ангилна.

- *Химийн нэмэлт:* Бетоны физик-механикийн болон технологийн шинж чанарыг шаардлагатай чиглэлд өөрчлөх үйлчилгээтэй. Усны орц багасгаж, барьцалдах хугацааг удаашруулах нэмэлтүүд лигносульфатын натри, кальци, аммонын давсууд хамаарна.
- *Эрдэс гаралтай нунтаг элементүүд:* эдгээр нэмэлтүүдийн үндсэн хэсэг нь шиллэг төлөвийн цахиурын исэл байна. Энэ исэл нь ердийн нөхцөлд портландцементийн бэхжилтийн үед түүнийг бүрдүүлэгч эрдсүүдийн гидролизоор үүссэн шохойн гидраттай урвалд орж өндөр бат бэхтэй төдийгүй үзүүлэлт сайтай шинэ нэгдэл үүсгэнэ.

MZ-01, MZ-02 бүтээгдэхүүн нь химийн орц найрлагын хувьд поликарбоксилатын нийлмэл эфир давамгайлсан бөгөөд натри, кальци, давс бүхий полимерийн нэгдэл юм.

1.2.6 Бетон зуурмагийн нэмэлт бодисын шинж чанар, хор аюул

Уян налархайжуулагч болон хүйтний нэмэлт нь аюул ослын тодорхойлолтоор хор хөнөөлтэй гэж тогтоогдоогүй. Харшил өгөх эсвэл их хэмжээгээр тархсан тохиолдолд үрэвсүүлэх магадлалтай байна. Бүтээгдэхүүний эрүүл мэндийн аюулын ангиллаар XI цочроогч, эрсдэлийн хэв маяг Я43-арьсанд хүрсэн тохиолдолд мэдрэмтгий чанар үүсгэнэ.

Хүснэгт 1-2. Бүтээгдэхүүний онцлог

Үзүүлэлт		Тайлбар	Анхны тусламжийн арга хэмжээ
Эрүүл мэндэд үзүүлж болзошгүй нөлөө			
Амьсгалахад		Хамрын салстлаг бүрхүүлд харшил өгөх магадлалтай	Амьсгалсан тохиолдолд цэвэр агаарт гарах
Нүдэнд тохиолдолд	орсон	Нүдэнд хүрсэн тохиолдолд бага зэргийн харшил өгнө	Нүдээ урсгал усаар 15 минутын турш зайлах, Линзээ авах, нүдээ нээлттэй байлгах
Арьсанд тохиолдолд	хүрсэн	Удаан хугацаагаар эсвэл олон удаа хүрсэн үед харшил үүсгэнэ	Бохирдсон гутал хувцсыг нэн даруй тайлах, их хэмжээний урсгал усаар сайтар савандаж угаах
Залгисан тохиолдолд		Бөөлжих, огиудас хүрэх зэрэг шинж тэмдэг илэрч болзошгүй	Амаа усаар зайлж дараа нь ахиухан ус уух
Эмчид өгөх дагалдах бичиг			Эмчилгээг гадаад шинж тэмдгийн дагуу хийнэ

“MZ-01, MZ-02” нь уян налархай байдлыг хадгалах төрлийн суперпластификатор шингэн (химийн нэмэлт бодис) энэ ангилалын нэмэлт нь зуурмагийн уналт сайтай, ус зарцуулалтыг багасгадаг тул бетон зуурмагийн зууралтын үзүүлэлтийг дээшлүүлж бетон цутгалтын болон помпоор шахахад уян налархай гулгамтгай шинж чанартай болдогоос гадна бэхжилтийн явцыг нэмэгдүүлэх тал дээр мөн онцгой сайн үйлчлэл үзүүлдэг. Энэхүү нэмэлтийг энгийн бетон, автопомпоор шахдаг бетон, мөн өндөр маркын, хурдан бэхжидэг бетон зуурмагт өргөнөөр хэрэглэдэг. Ялангуяа өндөр маркын хүнд бетон, угсармал төмөр бетонд тохиромжтой.

Онцлог шинж:

- Бетоны урсамтгай чанарын хадгалах хугацааг сайжруулдаг.
- Удаан хугацаанд хол зайнд тээвэрлэх боломжыг бүрдүүлж өгдөг.
- Уян налархайжих чанарын алдагдлыг бууруулдаг.
- Материалийн алдагдлыг бууруулах ба эдийн засгийн хэмнэлт гаргах боломжтой.

Хэрэглээ:

- Шахалтын бат бэх өндөр, урт настай байх шаардлагатай гүүр, өндөр барилга байгууламж.
- Шингэн байгалийн хийн бааз, хурдны зам, метроны барилга, түннел г.м байгууламж.
- Үнс, зуухны шаарга, цахиур шороо их хэмжээгээр агуулсан бетон.
- Өөрөө тагтарших бетон зуурмаг.

Савлагаа:

1тн –ны хуванцар PVC савлагаатай. MNS ASTM C494/C494 MNS EN 934-1, EN934-2 /Бетонд хэрэглэх нэмэлтийн Техникийн шаардлага/ Бетоны химийн нэмэлтүүд нь стандартын шаардлага хангасан ус, цементийн зарцуулалт багасган бэхжилтийг түргэсгэх, уян налархайжуулах буюу бетон хольцын хөдөлгөөнт чанарыг сайжруулах, хольцийг өөрөө дагтарших чадвартай болгох, бат бэхийг нэмэгдүүлэх үндсэн үйлчилгээтэй. Усны зарцуулалтыг 15-20% -иар бууруулна.

Мөн нэмэлттэй бетон ба төмөр бетон бүтээц эдэлхүүнийг уураар бэхжүүлэн хэрэглэж болно. Хлор ионы агууламж, натри хлорийн агууламж нь бага тул гангийн (арматур) зэврэлтээс хамгаална.

1.2.7 Бетон зуурмагт нэмэлт бодис хийхийн давуу тал

Поликарбоксилат төрлийн нэмэлт нь усны хэрэглээг 30 % багасгаж, уян налархайжуулан, бат бэхийг нэмэгдүүлж, нягтаршил сайтай болгодог шинж чанар агуулснаараа бусад төрлийн нэмэлтүүдийг халж чадсан. Поликарбоксилат буюу ПИСИ (PC) нэмэлт бөгөөд бетонд нэмэлт хэрэглэснээр 1м^3 бетонд хэрэглэгдэх усны зарцуулалтыг багасгаж, уян налархайжуулах чанарыг сайжруулж, бат бэхийн үзүүлэлтийг өндөрсгөж, бетонд агаарын агууламжийг үүсгэж бетоны хүйтэн тэсвэрлэлтийг дээшлүүлж, арматурыг зэврэлтээс хамгаалж, ан цав хагарлаас хамгаалан, ус тусгаарлах гэх мэт олон төрлийн үйлчилгээ үзүүлж бетоны механик чадварыг дээшлүүлдэг маш олон талын ашиг тустай. Мөн хүйтний үед бетон доторх ус хөлдөн эзлэхүүнээ тэлсний улмаас бетоны гадаргууд талст болон ан цав хагарал үүсдэг. Тиймээс агаар үүсгэгчтэй нэмэлтийг хэрэглэснээр бетон дотор нүх сүвний нимгэн хана үүсгэн бетоны хүйтэн тэсвэрлэлтийг дээшлүүлж мөн бетоной ажиллах боломжийг нэмэгдүүлж эдэлгээ, насжилтыг уртасгадаг.

1.2.8 Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж

Хүснэгт 1-3. Тоног төхөөрөмжийн техникийн үзүүлэлт

№	Тоног төхөөрөмж	тоо	марк	Хүчин чадал
1.	200 тн пресс	1ш	STYE-2000	220V
2.	Автомат шигшүүр	1ш	STSJ-3	220V
3.	Хатаагуур зуух	1ш		220V
4.	1000 нарийвчлалтай жин	1ш	HS420S	-
5.	30кг лабораторийн жин	1ш	JSB30-1	-
6.	Агаар агууламж үздэг багаж	1ш	-	-
7.	Цилиндр сав	3ш	-	2000мл, 500мл, 100мл
8.	Лабораторийн 50л багтаамжтай зуурдаг тогоо	1ш		220V
9.	100×100×100 хэв	30ш		
10.	52м-ын помп	1 ш		
11.	Миксер машин	7 ш		
12.	Бетон зуурах тогоо	1 ш		
13.	Туузан дамжуулагч	1 ш		

1.3 ҮЙЛДВЭРИЙН ДЭД БҮТЭЦ

Цахилгаан хангамж: Тус үйлдвэр нь Дархан хотын төвийн шугамаар цахилгааны хэрэглээгээ хангадаг.

Усан хангамж: Тус компани нь Дархан-Ус суваг ХК-тай цэвэр усаар хангах, бохир усыг татан зайлуулах гэрээтэй.

БҮЛЭГ 2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ) нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

БОМТ нь байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэх бөгөөд байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгаалал хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байхаар, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт төслийн үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж байгаа өөрчлөлтийг хянах, шинжилгээ хийх, үр дүнг тайлагнах, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэлбэр, шаардагдах хөрөнгө, зардал, хугацааг тодорхойлон тусгасан байдаг.

Нөгөө талаас төсөл хэрэгжүүлэгч нь байгаль орчныг хамгаалах талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийн баталгаа болгон тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээнд шаардагдах зардлынхаа 50-аас доошгүй хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг Дархан сумын Засаг даргын дэргэдэх байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн тусгай дансанд төвлөрүүлж, төлөвлөгөөний биелэлтийг жил бүр тайлагнана.

Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн 2025 оны БОМТ-г хэрэгжүүлэхэд **9,616,000** төгрөг зарцуулахаар төлөвлөв.

Хүснэгт 2-1: 2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын хураангуй

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Нийт зардал (төг)
1.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	295,500
2.	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	230,000
3.	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	1,245,000
4.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	360,000
5.	Удирдлага зохион байгуулалтын авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	6,000,000
6.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1,486,000
	Нийт зардал	9,616,000

2.1 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Бетон зуурмагийн агуулахын төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг байгаль орчны бүрдэл хэсэг тус бүрээр буюу агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвч, усан орчин, ургамлан нөмрөгт тодорхойлж нөлөөлөл, түүнийг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр 2025 оны БОМТ-д тусгасан.

АГААРЫН ЧАНАРТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

БОННУ тайланд Их Булангийн элс хайрганы ордын үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт дараах гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл гарахыг дурдсан. Үүнд:

- Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөр тоосжилт үүсэх
- Тээврийн хэрэгслүүдийн түлшний шаталт агаар орчныг бохирдуулж болзошгүй

Эдгээр сөрөг нөлөөллийг бууруулах зорилгоор 2025 оны БОМТ-д дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн бөгөөд хэрэгжилтийн явцыг Хүснэгт 2-2-д харуулсан. Үүнд:

- Үйлдвэрийн 0.8 га талбайн сайжруулсан замын тоосжилтыг бууруулахын тулд усалгаа хийх
- Үйлдвэрт хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдээс (миксер) ялгарах хорт утааг стандартын түвшинд байлгах, хуваарьт үзлэг, оношилгоонд тогтмол хамруулах

Хүснэгт 2-2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Үйлдвэрийн 0.8 га талбайн сайжруулсан замын тоосжилтыг бууруулахын тулд усалгаа хийх	Үйлдвэрийн 0.8 га талбайд сайжруулсан замын тоосжилтыг бууруулах зорилгоор тогтмол усалгаа хийж, орчны агаарын чанарыг сайжруулах арга хэмжээг хэрэгжүүллээ. Усалгааг төлөвлөгөөний дагуу тогтмол хугацаанд хийснээр тоосжилт мэдэгдэхүйц хэмжээнд буурч, үйлдвэрийн бүсийн орчны нөхцөл сайжирсан.	100%
2.	Үйлдвэрт хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдээс (миксер) ялгарах хорт утааг стандартын түвшинд байлгах, хуваарьт үзлэг, оношилгоонд тогтмол хамруулах	Үйлдвэрт ашиглагдаж буй тээврийн хэрэгслүүд, ялангуяа бетон зуурмаг тээвэрлэгч миксер машинуудыг хуваарьт үзлэг, оношилгоонд тогтмол хамруулж, ялгарах хорт утааг стандартын түвшинд барих арга хэмжээг хэрэгжүүллээ. Үзлэг, оношилгооны дүнгээр бүх тээврийн хэрэгслийн техникийн бэлэн байдал хангагдсан бөгөөд агаарын бохирдлын хэмжээнд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй түвшинд ажиллаж байна.	100%

Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагааны холбогдох зургуудыг доор тусгалаа.

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан – 2025 он

Зураг 2-1 Тээврийн хэрэгслүүдийн оношилгоонд хамрагдсан байдал

Зураг 2-2. Тоосжилт бууруулах зорилгоор усжилт хийж буй

2.1.1 Хөрсөн бүрхэвч, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

БОННУ тайланд тусгаснаар Их Булангийн элс хайрганы ордын үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвч, газрын гадаргад дараах гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг үзүүлэхээр байна. Үүнд:

- Хөрсний эвдрэл
- Хөрсний бохирдол үүсэх
- Хөрс хог хаягдлаар бохирдох

Эдгээр хөрсөн бүрхэвч, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулахаар 2025 оны БОМТ-д дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэхээр тусгасан бөгөөд хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-3-д тусгав. Үүнд:

- Үйлдвэрээс оффис хүртэл хатуу хучилттай болгосон замын арчилгааг хийх
- Болзошгүй байдлаар шатах тослох материал асгарсан тохиолдолд хэрэглэх саармагжуулах иж бүрдлийн хэрэгслийг асгарсан тохиолдолд нэмж байрлуулах
- Хог хаягдлыг цэвэрлэх, бүх нийтийн цэвэрлэгээг зохион байгуулах

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан – 2025 он

Хүснэгт 2-3. Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Хөрсний эвдрэл	Уурхайн болон үйлдвэрийн бүсийн хэмжээнд хөрсний эвдрэлийг бууруулах, эвдэрсэн талбайг нөхөн сэргээх ажлыг төлөвлөгөөний дагуу зохион байгуулж, шаардлагатай хэсгүүдэд тэгшилгээ, нягтруулалт хийж гүйцэтгэлээ. Үүний үр дүнд талбайн гадаргуугийн усны урсгал, элэгдэл багасч, хөрсний бүтцийн тогтвортой байдал сайжирсан.	100%
2.	Хөрс хог хаягдлаар бохирдох	Мөн хөрс хог, хаягдлаар бохирдохоос сэргийлэх зорилгоор үйлдвэрийн болон ажлын талбайд хог хаягдлын цэгийг тодорхой байрлуулж, ангилан ялгалт, цэвэрлэгээний ажлыг тогтмол хийж, хяналт тавин ажиллалаа. Үүссэн ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг холбогдох журмын дагуу цуглуулж, зайлуулсан бөгөөд ил задгай хаягдал, бохирдол үүсэхээс урьдчилан сэргийлсэн.	100%
3.	Хөрс хог хаягдлаар бохирдох	Эдгээр арга хэмжээг хэрэгжүүлснээр уурхайн бүс дэх хөрсний бохирдол, эвдрэлийн түвшин буурч, орчны цэвэр байдал, экологийн тэнцвэр хадгалагдаж байна.	100%

Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагааны холбогдох зургуудыг доор тусгалаа.

Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

Зураг 2-3 Орчны цэвэрлэгээ хийгдэж байна

БОННУ тайланд тусгаснаар Их Булангийн элс хайрганы ордын үйл ажиллагаанаас усан орчинд дараах гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг үзүүлэхээр байна. Үүнд:

- Усны хэт их хэрэглээ үүсэх

Хүснэгт 2-4. Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Усыг хэмнэх талаар зөвлөмжүүдийг байрлуулах	Усны нөөцийг зохистой ашиглах, хэмнэх зорилгоор үйлдвэрийн болон ажилчдын байр, албан тасалгаа, нийтлэг хэрэглээний газруудад “Усыг хэмнэх зөвлөмж”-ийг байрлуулж, ажилчдын ус ашиглалтын	100%

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
		дадлыг сайжруулах, усны хэрэглээг багасгах чиглэлээр сурталчилгаа, ухуулгын ажлыг хэрэгжүүллээ. Үүний үр дүнд усны хэрэглээ өмнөх онтой харьцуулахад буурах хандлагатай болж, хэмнэлттэй хэрэглээний соёл төлөвшиж байна.	
2.	Усны тоолуурын заалтын дагуу Дархан ус суваг ХК-д усны төлбөрийг төлөх	Мөн хэрэглэсэн усны хэмжээг тогтмол бүртгэж, усны тоолуурын заалтыг үндэслэн Дархан-Ус суваг ХК-д усны төлбөрийг хугацаанд нь бүрэн төлж ажиллав. Ингэснээр усны хэрэглээний бүртгэл, төлбөрийн тооцоог ил тод, хяналттай байлгах нөхцөл бүрдсэн.	100%

Дархан хотын ТҮГ-тай байгуулсан Хог хаягдал тээвэрлэх болон Дархан-Ус суваг ХК-тай байгуулсан Цэвэр усаар хангах, бохир усыг татуулах гэрээг тайланд хавсаргав.

2.1.2 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

БОННУ тайланд Их Булангийн элс хайрганы ордын үйл ажиллагаанаас 10.9 га талбай шүүд эвдрэл орох ба үржил шимт хөрс хуулах ажил хийгдэж ургамлан нөмрөг устгах сөрөг нөлөөллийг үзүүлэхээр байна гэж тусгасан байна.

Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар уурхайн ашиглалтын дараагаар биологийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэх ажлыг хэрэгжүүлэхээр тусгасан бөгөөд хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-5-д тусгав.

Хүснэгт 2-5. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
	Үйлдвэрийн хашаанд тарьсан модыг усалж, арчилгаа тордолгоог хийх	Үйлдвэрийн хашаанд тарьсан мод, бут сөөгийг тогтмол усалж, арчилгаа, тордолгоог төлөвлөгөөний дагуу хийж гүйцэтгэлээ. Усалгааг улирлын онцлогт тохируулан тогтмол хугацаанд хийснээр мод, ургамлын ургалт хэвийн явагдаж, ногоон байгууламжийн эзлэх хувь, гоо зүйн байдал сайжирсан.	100%

2.2 ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Сонголон Хайрхан ХХК нь 2022 оны БОМТ-ний хүрээнд үйлдвэрийн хашаанд 10 ш модыг тарьж, арчилгаа тордолгоог хийсэн бол 2024 онд үйлдвэрийн баруун талд 20 ш модыг нэмж тарьсан. Мөн 2025 онд үйлдвэрийн талбай дотор нэмж 40 ш модыг тарьсан ба эдгээр моддын болон цэцэрлэгжүүлэлтийн талбайн арчилгаа тордолгоог хийв.

Хүснэгт 2-6. Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
	Мод тарьж, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх	Үйлдвэрийн хашаанд тарьсан мод, бут сөөгийг тогтмол усалж, арчилгаа, тордолгоог төлөвлөгөөний дагуу хийж гүйцэтгэлээ. Усалгааг улирлын онцлогт тохируулан тогтмол хугацаанд хийснээр мод, ургамлын ургалт хэвийн явагдаж, ногоон байгууламжийн эзлэх хувь, гоо зүйн байдал сайжирсан.	100%

Зураг 2-5. Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний биелэлт

Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн

Зураг 2-6. Зулзаган гол орчмын тариалсан модод

2.3 ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Сонголон Хайрхан” ХХК нь үйл ажиллагаагаа явуулахдаа Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 38.3-т заасан “Газрын хэвлийг эзэмших, ашиглах явцад соёлын биет өв илэрвэл ажлыг зогсоож, холбогдох байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх” шаардлагыг мөрдөж ажиллахаар төлөвлөсөн. Тус төлөвлөгөөний дагуу 2025 онд төслийн талбай орчимд түүх, соёлын дурсгалт олдвор илрээгүй болно.

2.4 ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Сонголон Хайрхан” ХХК-ийн 2022 онд батлагдсан Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний (БОННУ) тайлангийн дагуу боловсруулсан 5 жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд (БОМТ) осол, эрсдэлийн менежментийн хүрээнд нийт 6 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Тус компанийн зүгээс осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд 2025 он хүртэл дараах ажлуудыг гүйцэтгэж, тогтмол хэрэгжүүлж байна.

Үүнд:

- 2012 онд “Эс Эй Эн Ди” ХХК-иар 6/0.4 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг иж бүрнээр суурилүүлсан бөгөөд эдгээрийн хэвийн ажиллагааг хангах зорилгоор сар бүрийн үзлэг, шалгалтыг тогтмол хийж байна.
- Бетон зуурмагийн үйлдвэр нийт 20 аж илтантай бөгөөд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалтыг шинээр ажилд орсон ажилтанд заавал, мөн жил бүр бүх ажилтанд давтан хэлбэрээр зохион байгуулж байна. 2022 онд нийт 20 ажилтныг ХАБЭА сургалтад хамруулсан.
- 2022 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдрийн №12 тоот компанийн дотоод тушаалаар “Үйлдвэрлэлийн ослыг судлан бүртгэх орон тооны бүс комисс”-ыг байгуулж, асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх дотоод журмыг боловсруулан мөрдөж ажиллаж байна.

Хүснэгт 2-6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Болзоошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Авсан арга хэмжээний биелэлт, тайлбар
1.		Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын талаар давтан зааварчилгааг мөрдүүлж ажиллах	Ажилчдыг хөдөлмөр аюулгүй байдлын зааварчилгааг үргэлжлүүлэн мөрдүүлж ажиллаж байна.
2.		Ажилчдыг үргэлжлүүлэн ХАБЭА сургалтад хамруулах	Ажилчыг үргэлжлүүлэн ХАБЭА сургалтад хамруулах, үйлдвэрийн ослоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор үйлдвэрт ажиллах аюулгүйн санамжийн самбар хийж байршуулсан.
3.	Үйлдвэрт ажиллаж буй ажилчид бэртэж, гэмтэх	Үйлдвэрийн ослоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор үйлдвэрт ажиллах аюулгүйн санамжийн самбар хийлгэж, байрлуулах	 Зураг 2-7. ХАБЭА сургалтад хамрагдаж буй явц Үйлдвэрийн галын хорыг цэнэглэж, ажиллагааг нь хангаж ажиллаж байна.
4.	Гал түймэр	Үйлдвэрийн галын хорыг цэнэглэж, ажиллагааг хангах	 Зураг 2-8. Үйлдвэрийн галын хор болон галын аюулгүй байдлын дүгнэлт

2.5 ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Сонголон Хайрхан ХХК-ийн 2022 онд батлагдсан БОННУ-ний тайлангийн 5 жилийн БОМТ-ний хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд нийт 7 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Сонголон Хайрхан ХХК нь хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд 2025 он хүртэлх хугацаанд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэн, тогтмол хэрэгжүүлж байна. Үүнд:

- Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ахуйн, дахин ашиглагдах, аюултай хаягдал гэж ангилан ялгаж, дахин ашиглагдахгүй энгийн хог хаягдлыг Дархан хотын Тохижилт үйлчилгээний газартай байгуулсан гэрээний дагуу сар бүр тогтмол тээвэрлүүлдэг. Мөн Дархан сумын хог аягдлын үйлчилгээний хураамжийг сар бүр төлдөг.
- Хог хаягдлын цэгийн ойр орчимд сард 2 удаа цэвэрлэгээ, ариутгалыг хийдэг

Хүснэгт 2-7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Авсан арга хэмжээний биелэлт, тайлбар
---	----------------------	---	---------------------------------------

Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ахуйн, дахин ашиглагдах, аюултай хаягдал гэж ангилан ялгадаг бөгөөд дахин ашиглагдахгүй энгийн хог хаягдлыг Дархан хотын Төхижилт үйлчилгээний газартай 2022.09.01-ний өдөр байгуулсан № 26 тоот гэрээний дагуу сар бүр тогтмол тээвэрлүүлдэг. Мөн Дархан сумын хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийг сар бүрд төлдөг.

1.

Ахуйн хог хаягдлыг гэрээт байгууллагад тээвэрлүүлэх, актаар хүлээлгэж өгөх

ХОГ ХАЯГДЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХУРААМЖ /сар/				
№	Нэгжийн нэр	Хог үүсгэж буй хэмжээ	Хураамжийн хэмжээ /төг/	Тайлбар
1.1	Нэг өрхийн, ахуйн хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	-	5,000	Сар бүр Тогтмол
1.2	Өрхийн хашандаа болон орон сууцны 1 дүгээр давхар, хоорондын давхаргт үйл ажиллагаа эрхэлдэг иргэн, аж ахуй нэгжүүдийн хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	Бага	10,000-24,999	Сар бүр Тогтмол
		Дунд	25,000-49,999	Сар бүр Тогтмол
		Их	50,000-100,000	Сар бүр Тогтмол
1.3	Орон сууцны хорооллын дунд байрлаж тусгай объектод үйл ажиллагаа эрхэлдэг аж ахуй нэгжүүдийн хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	Бага	10,000-29,999	Сар бүр Тогтмол
		Дунд	30,000-49,999	Сар бүр Тогтмол
		Их	50,000-100,000	Сар бүр Тогтмол
1.4	Дуудлагын тээвэрлэлтээр өчих тариф		15,000	м/куб
1.5	Түрж булж устгах үйлчилгээний хураамж		10,000	м/куб

Зураг 2-9. Хог хаягдлын тээвэрлэлтийн хураамж бичиг

2.

Ахуйн

Хог хаягдлын бүртгэл хөтөлөх

Он, сар, баяр	Нар төрөл	Тайлбар
2024 - 1 дүр	Ахуйн хог	0.5 тн
2024 - 2 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	1 тн
2024 - 3 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 - 1 тн
2024 - 4 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн - 1 тн
2024 - 5 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2024 - 6 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн - 1 тн
2024 - 7 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2024 - 8 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн - 1 тн
2024 - 9 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2024 - 10 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2024 - 11 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2024 - 12 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 1 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 2 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 3 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 4 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 5 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 6 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 7 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 8 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 9 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 10 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 11 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн
2025 - 12 дүр	Ахуйн хог, хөдөөмөд	0.8 тн

Зураг 2-10 Аюултай хог хаягдлын бүртгэлийн дэвтэр

Аюултай хог хаягдлын бүртгэлийн дэвтэртэй бөгөөд цаг тухайд нь хөтөлж, гэрээт компаниар тээвэрлүүлж, устгуулдаг.

3.

Хогийн сав болон цэгийг цэвэрлэх

Зураг 2-11. Хогийн цэг түүний ойр орчимд цэвэрлэгээ хийж буй явц
Хог хаягдлын цэгийн ойр орчимд сард 2 удаа цэвэрлэгээ, ариутгалыг хийдэг.

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Авсан арга хэмжээний биелэлт, тайлбар
4.	Аюултай	Тээврийн хэрэгслийн ашиглалтаас гарсан дугуй, тоормосны шингэн, түлшний тос, түлш хийсэн хуванцар сав, зэрэг аюултай хог хаягдалд хамаарах үүссэн аюултай хог хаягдлыг эрх бүхий байгууллагад нийлүүлж, устгуулах	 <i>Зураг 2-12. Хог хаягдлыг ангилан цуглуулах сав, хогийн цэг</i> Тээврийн хэрэгслийн ашиглалтаас гарсан дугуй, тоормосны шингэн, түлшний тос, түлш хийсэн хуванцар сав зэрэг аюултай хог хаягдалд хамаарах үүссэн аюултай хог хаягдлыг эрх бүхий байгууллагад нийлүүлж устгуулсан.

2.6 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Их Булангийн элс, хайрганы ордын 2025 оны үйл ажиллагааны хүрээнд орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ. Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрийг дараах чиглэл, үйл ажиллагааны дагуу хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Үүнд:

- Дотоод хяналт шинжилгээний хөтөлбөр буюу Сонголон Хайрхан ХХК нь уурхайн үйл ажиллагаанаас бий болж буй үр дагавруудыг хянах, илрүүлэх зорилгоор уурхайн талбайд агаар, хөрс, усны шинжилгээг хийх
- Уурхайн талбайд ургамал ургалтын үед, ургамлын судалгааг хийх
- Гадаад буюу хөндлөнгийн хяналт шинжилгээний хөтөлбөр буюу хөндлөнгийн хяналт шинжилгээний байгууллагаар орчны хяналт шинжилгээг хийлгэх, дотоод хяналт шинжилгээтэй харьцуулах, дүгнэх

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-8-д тусгав.

Хүснэгт 2-8. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Агаарт орчны тоосжилт (PM _{2.5} , PM ₁₀ TSP) болон агаар бохирдуулагч хий (SO ₂ , NO ₂ ,) тодорхойлуулах	Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны Шинжилгээний Лаборатори” 8-р сард DustTrak DRX aerosol monitor 8533 багажийг ашиглан агаарт агуулагдах PM _{2.5} , PM ₁₀ болон нийт тоосонцор болон дуу чимээний хэмжилтийг хийж гүйцэтгэсэн.	100%
2.	Хөрсний ерөнхий химийн үзүүлэлт болон хүнд металлыг 3 цэгт тодорхойлуулах	Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны Шинжилгээний Лаборатори” 2025 оны 8-р сард элсэн карьер, бутлуурын ойр орчимд 2 дээж авч шинжилсэн.	100%
3.	Тогтсон шүүрлийн усанд усны химийн шинжилгээг хийх	2025 оны 8-р сард мөн шүүрлийн уснаас дээж авч, Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны Шинжилгээний Лаборатори” тогтсон нуурын шүүрлийн усанд химийн шинжилгээг хийсэн.	100%

Агаарын чанар.

1. Энэ жил ч мөн уурхайн агаарыг Дархан-Уул аймгийн Ус цаг уур, Орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораториор үйлдвэрийн агаарыг шинжлүүлэхэд агаарт агуулагдах хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл болон нийт тоосны агууламж нь агаарын чанарын MNS: 4585:2016. Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага стандартын 1 удаагийн сорьцын хүлцэх агууламжаас давсан үзүүлэлт байхгүй байна.

2025 оны 08 сарын 19-ний өдөр авсан агаарын хэмжилтийн үр дүнг Хүснэгт 2-9-т тусгав.

Хүснэгт 2-9. Уурхайн орчимд хийсэн агаарын хэмжилтийн үр дүн

Үзүүлэлт	Хүхэрлэг хий /SO ₂ / м/кг/м ³	Азотын давхар исэл (NO ₂) м/кг/м ³	Нийт тоосонцор (TSP) м/кг/м ³
Элсэн карьерийн орчин	3	14	155
Бутлуурын орчин	13	66	283
MNS 4585:2016	450	200	500

Хүснэгт 2-10. Уурхайн орчимд хийсэн агаарын тоос, тоосонцрийн үр дүн

Үзүүлэлт	PM10 тоосонцор м/кг/м ³	PM2.5 тоосонцор м/кг/м ³	Нийт тоосонцор (TSP) м/кг/м ³
Элсэн карьерийн орчин	3	14	155
Бутлуурын орчин	13	66	283
MNS 4585:2016	450	200	500

Уурхайн бутлуур орчмын агаар дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл, нийт тоосны агууламжийг доорх графикт тусгав.

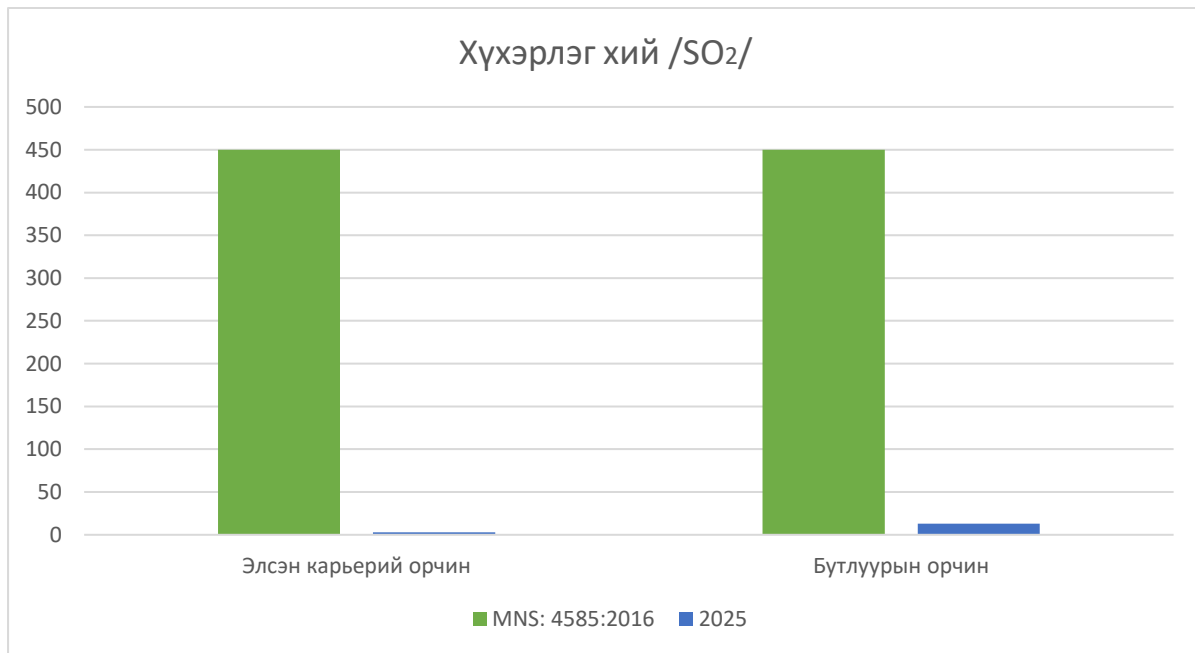

График 2-1. Уурхайд хийгдсэн хүхэрлэг хийн агууламж

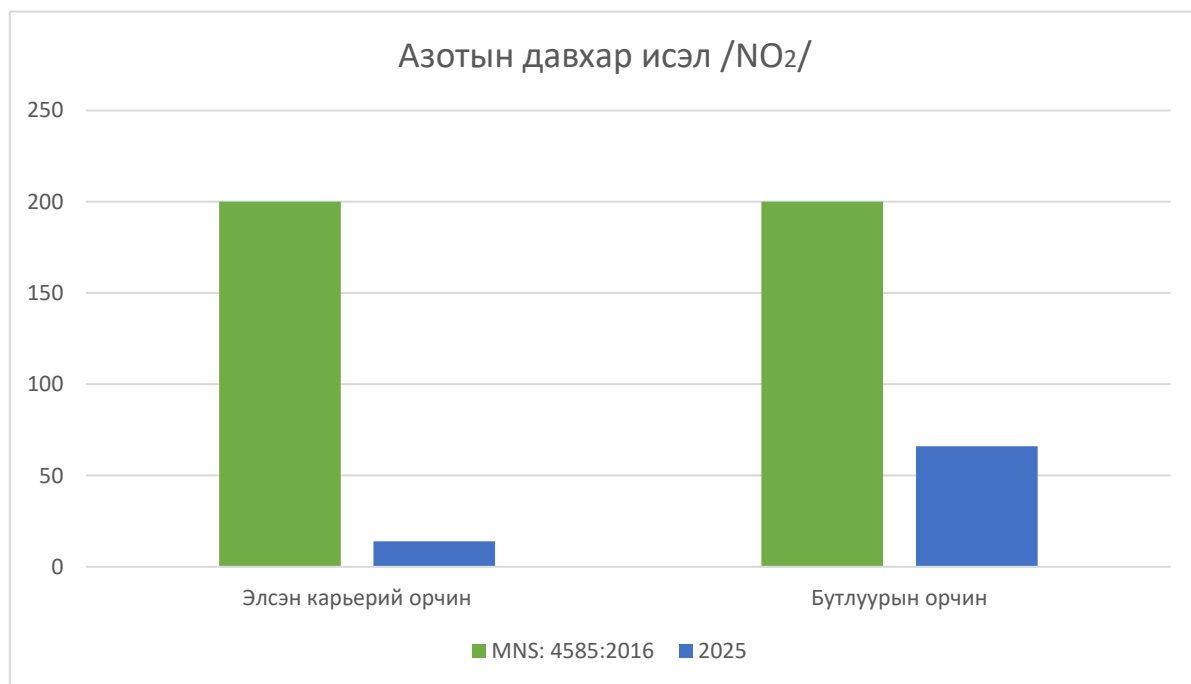

График 2-2. Уурхайд хийгдсэн азотын давхар ислийн агууламж

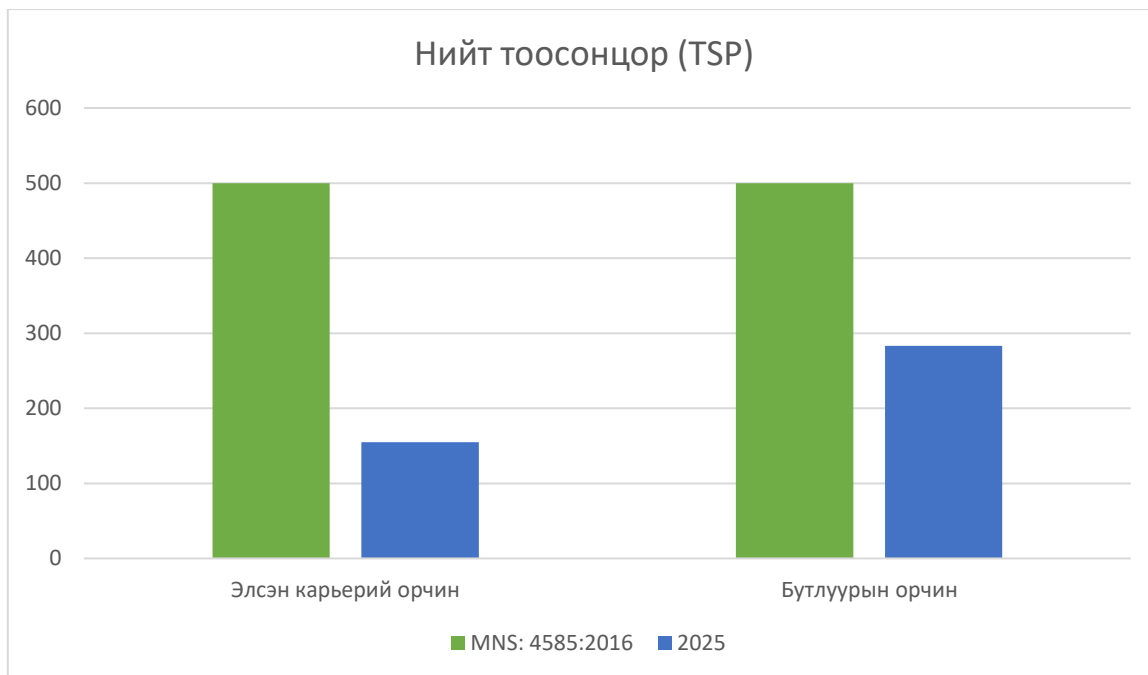

График 2-3. Уурхайд хэмжигдсэн нийт тоосны агууламж

Уурхай орчмын агаар дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл нь агаарын чанарын MNS: 4585:2016. Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага стандартын 1 удаагийн сорьцын хүлцэх агууламжаас мөн л давсан үзүүлэлтгүй байна.

2. 2025 оны 8-р сард уурхайн талбайд агаарын хэмжилтийг *DustTrack 850* загварын багажаар агаарт агуулагдах тоосонцрын хэмжилтийг хийж гүйцэтгэсэн.

Зураг 2-13. Агаарын чанарын хэмжилт, 8 сар

Хүснэгт 2-11. Агаарын хэмжилтийн дүн, 8-р сар

Үзүүлэлт	Агаарын чийгшил	Агаарын температур	Салхины хурд
Элсэн карьерийн орчин	24-30%	23.2-24.5°C	Баруун өмнөөс 4м/с

Хөрсөн бүрхэвч

2025 оны БОМТ-нд Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасны дагуу хөрсний дээжийг хөрсний ерөнхий химийн үзүүлэлтийг шинжлүүлэх зэрэг ажлын дагуу 2025 оны 8 дугаар сард карьер болон бутлуурын орчноос хөрсний дээжийг авч хөрсний ерөнхий химийн үзүүлэлтийг Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны Шинжилгээний лаборатори”-иор шинжлүүлсэн.

Хүснэгт 2-12. Уурхайн талбайгаас авсан хөрсний дээжийн хариу

Шинжилгээний аргын стандарт	Хөрсний химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 3297:2019	Элсэн карьерийн орчин	Бутлуурын орчин
MNS 3310:91	Хөрсний ялзмаг	%	-	1.48	2.1
	Нитрат, NO ₃	мг/кг	130	12.3	4.1
	Сульфат, SO ₄	мг/кг	160	37.0	21.63
	Аммоний, NH ₄	мг/кг	-	8.2	14.8
	Фосфор, P ₂ O ₅	мг/кг	-	5.5	6.9
	pH	-	-	7.6	8.00
	ЕС	μS/cm	-	232.0	184.2

Зураг 2-14 Хөрсний дээжлэлт, карьер орчим

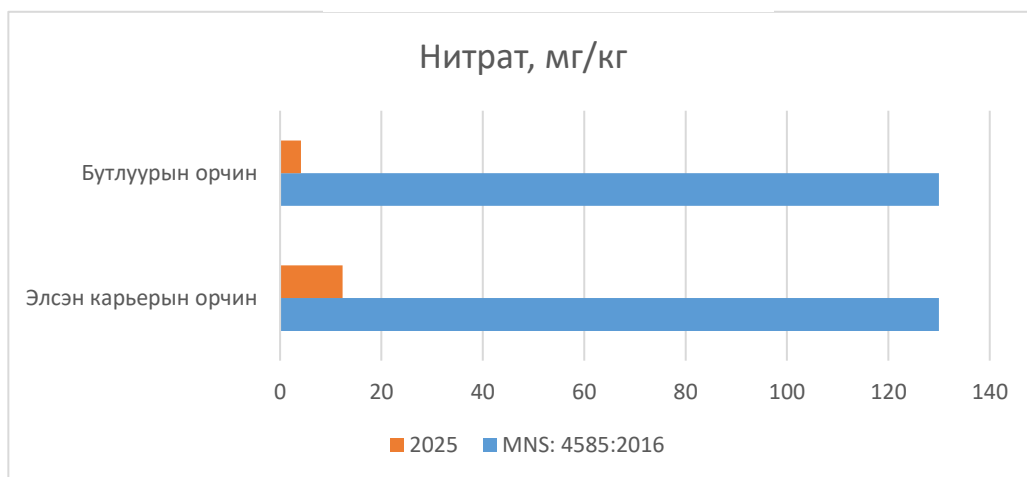

График 2-4. Хөрсөнд агуулагдах Нитратын хэмжээ

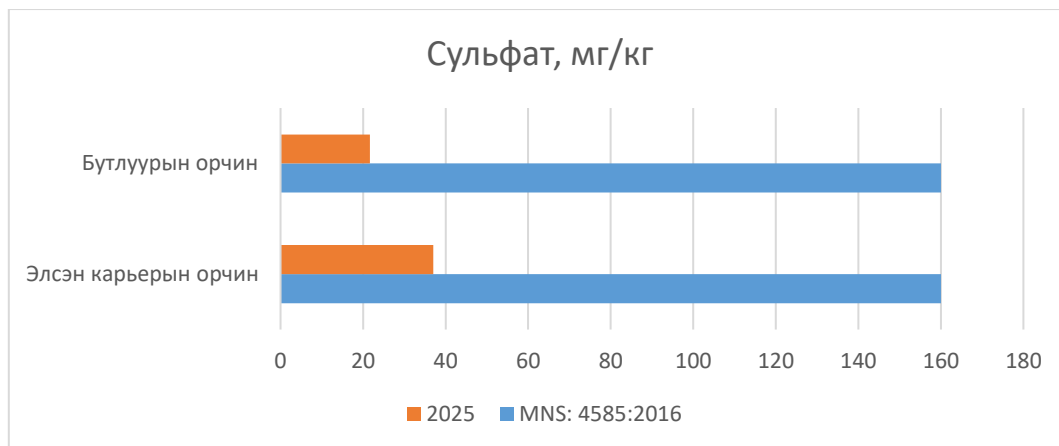

График 2-5. Хөрсөнд агуулагдах Сүльфатын хэмжээ

Уг жилд ч мөн хөрсний сорьц дээжийг диагоналийн аргаар авсан ба тухайн дээжийн хариунд, хот, суурин газрын хөрсний эрүүл ахуйн аюулгүйн үзүүлэлт, бохирдлыг үнэлэх MNS 3297:2019 стандарт дахь хөрсний эрүүл ахуйн шаардлагын химийн үзүүлэлтээр нитрат /NO₃/-ын агууламж зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс даваагүй байна.

Ургамлан нөмрөг.

Үйлдвэрийн талбайд 6-р сард ургамлын мониторинг хийсэн.

Зураг 2-15. Ургамлын мониторинг хийж буй явц

Талбайд 1х1 метр квадрат хэмжээтэй Раменскийн торыг ашиглан Браунланкийн арга зүйд тулгуурлан геоботаникийн бичиглэл хийж ургамлын зүйлийн бүрдэл, тусгагийн бүрхцийг тодорхойлсон бөгөөд 1х1 квадрат метр талбайд:

- ургамлан бүрхэц 90 орчим хувь,
- чулууны бүрхэц 3 хувь,
- хагдны бүрхэц 2 хувь,
- халцгай газрын бүрхэц 5 хувь байсан.

Бетон зуурмагийн үйлдвэр орчимд бүртгэгдсэн ургамлын жагсаалтыг доорх хүснэгтэд тусгав.

Хүснэгт 2-13. Бетонон зуурмагийн үйлдвэрийн талбай орчимд бүртгэгдсэн ургамлын жагсаалт

№	Ургамлын монгол нэрс	Ургамлын латин нэр	Найлзуурын өндөр, см	Фенологийн үе шат
<i>Asteraceae</i>				
1.	Адамсийн шарилж	<i>Artemisia Adamsii</i> Bess.	6.5	Ургалтын үе
2.	Ямаан шарилж	<i>Artemisia scoparia</i> Waldst. et Kit.	9.2	Ургалтын үе
3.	Маралхай шарилж	<i>Artemisia tanacetifolia</i> L.	7.9	Ургалтын үе

№	Ургамлын монгол нэрс	Ургамлын латин нэр	Найлзуурын өндөр, см	Фенологийн үе шат
4.	Эмийн багваахай	<i>Taraxacum officinale</i> Wigg.	8.1	Цэцэглэлтийн үе
Brassicaceae				
5.	Бүхэл навчит багдай	<i>Dontostemon integrifolius</i> (L.) C.A.Mey.	8.7	Цэцэглэлтийн үе
6.	Бүүралдуу янгиц	<i>Ptilotrichum canescens</i> C.A.Mey.	7.4	Ургалтын үе
Cyperaceae				
7.	Ширэг үлалж	<i>Carex duriuscula</i> C.A.Mey	4.3	Ургалтын үе
Plantaginaceae				
8.	Их таван салаа	<i>Plantago major</i> L.	6.7	Ургалтын үе
Poaceae				
9.	Саман ерхөг	<i>Agropyron cristatum</i> (L.) P. B	11.8	Ургалтын үе
10.	Нарийн цагаан суль	<i>Elymus angustus</i> Trin	7.6	Ургалтын үе
Rosaceae				
11.	Ишгүй гичгэнэ	<i>Potentilla acaulis</i> L.	3.2	Ургалтын үе

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайд дэрс-харгана-шарилжит бүлгэмдэл зонхилсон. Талбайд нийт 6 овгийн 9 төрлийн 11 зүйл дээд ургамал бүртгэгдсэн. Талбайд ховор болон нэн ховор ургамал бүртгэгдээгүй.

2.7 УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Сонголон Хайрхан ХХК-ийн 2022 онд батлагдсан БОННУ-ний тайлангийн 5 жилийн БОМТ-ний удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөөнд нийт 7 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

2025 оны БОМТ-ний удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:

- Ажилчдад ХАБЭА, үйлдвэрийн осол, химийн бодистой харьцах зэрэг сэдвийн хүрээнд сургалтыг зохион байгуулдаг.
- Сонголон Хайрхан ХХК нь Дархан-Уул аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн Поликлиник-тэй хамтран үйлдвэрийн ажилчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулдаг бөгөөд хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр хангадаг.

2025 оны удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлтийг доорх хүснэгтэд тусгав.

Хүснэгт 2-14. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Биелэлтийн тайлбар
1.	Жилд 1 удаа мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажилчдад ХАБЭА сургалт зохион байгуулах	Ажилчдад мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ХАБЭА сургалт тогтмол зохион байгуулдаг.

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан – 2025 он

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Биелэлтийн тайлбар
		
2.	Ажилчдыг үргэлжлүүлж эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг батлуулсан бөгөөд биелэлтийн тайланг 11-р сарын 01-ны өдрөөс өмнө цахим мэдээллийн санд оруулсан.
	Биелэлтийн хувь	100%

Зураг 2-17 Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдсан хуудас

Зураг 2-18. Ажилчдад сургалтад хамрагдаж буй байдал

ДҮГНЭЛТ

Сонголон Хайрхан ХХК нь Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн 2025 оны БОМТ-нд тусгагдсан ажлуудыг амжилттай хийж гүйцэтгэсэн байна. Тухайлбал:

- Үйлдвэрийн 0.8 га талбайн сайжруулсан замын тоосжилтыг бууруулахын тулд усалгаа хийх
- Үйлдвэрт хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдээс (миксер) ялгарах хорт утааг стандартын түвшинд байлгах, хуваарьт үзлэг, оношилгоонд хамруулсан
- Хог хаягдлыг цэвэрлэх, бүх нийтийн цэвэрлэгээг тогтмол зохион байгуулсан
- Усны тоолуурын заалтын дагуу Дархан ус суваг ХК-д усны төлбөрийг тогтмол төлдөг
- Ахуйн хог хаягдлыг гэрээт байгууллагад тухай бүрт нь тээвэрлүүлсэн
- Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр хэрэгжүүлсэн гэх мэт үйл ажиллагаануудыг гүйцэтгэсэн байна.

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрэлдэхүүн хэсэг	Хийх ажлын тоо	Хийсэн ажлын тоо	Биелэлт (%)
1.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	7	7	100
2.	Ногоон байгууламжын төлөвлөгөөний биелэлт	1	1	100
3.	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	4	4	100
4.	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	4	4	100
5.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт	3	3	100
6.	Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	2	2	100
Нийт		21	21	100

Сонголон Хайрхан ХХК нь Бетон зуурмагийн үйлдвэртээ 2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан 21 ажлыг хийж гүйцэтгэн, 100 хувийн гүйцэтгэлтэйгээр амжилттай ажилласан байна.

ХАВСРАЛТ МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

№	Хавсралтын нэр	Хуудас
1.	Аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар	2
2.	Химийн бодис нийлүүлэх гэрээ	5
3.	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хяналтын хуудас	5